

Februaro 2025

Ĝis Cent

Siège : 7, rue Major-Martin 69001 Lyon - Sur RDV mercredi de 17h30 à 20h00
Contacts : +33 (0)7 69 29 82 97 – esperantoliono@gmail.com
Sites Internet : <https://esperantolion.org> www.esperanto-france.org

KALENDARO

Siège et Bibliothèque : sur RDV les mercredis.

Nouveaux cours en ligne niveau A2 - B1 le jeudi soir !

Cours en ligne pour débutants le lundi soir à 18h30 - COMPLET

***

KoToPo : "Kiel Vi" tous les derniers mardis du mois

UAICL : "Babilrondo" chaque lundi soir

KOLOFONO

Provlegita kaj korektita de Thierry TAILHADES
<https://tjerielliono.blogspot.com/>

Aŭtoro: Marc-Olivier GRAZIANI

ANTAŬPAROLO

Karaj Membroj,

Baldaŭ alvenos nia jarkunveno, kiu certe okazos en marto. Ni baldaŭ sendos al vi la oficialajn invitilojn. Tio estos bonega okazo por ĉiuj pripensi, kiel kontribui al la evoluo de nia asocio.

Ni bezonas helpon por komuniki! Ni ne komunikas sufiĉe, kaj tio estas bedaŭrinda por lingva asocio! Sed ĉiu povas kontribui iomete! Vi povas aliĝi al la Konsilantaro aŭ simple montri vin disponebla por helpi.

Ekzistas multaj manieroj helpi: ĝisdatigi nian paĝon en Facebook, Instagram kaj retejo, komuniki kun lokaj ĵurnaloj, skani niajn arkivojn, kaj multe pli ankoraŭ pli simplaj.

Mi invitas vin jam nun komenci pripensi, ĉu vi povas kontribui al nia asocio, aŭ pli simple ĉu vi povas dediĉi iom da via valora tempo al nia centjara asocio. Ĉiu ideo aŭ ago, eĉ malgranda, povas fari grandan diferencon!

Ni antaŭĝojas pri via partopreno!

Amike,
Marc-Olivier GRAZIANI

☛ Sukcesaj Stagoj de Esperanto-Liono: Por ĉiuj!

Nia asocio ĝojas anonci, ke la stagoj por ĉiuj niveloj daŭras kun granda sukceso! Ĉi tiuj intensaj renkontiĝoj celas unu gravan celon: ke ĉiuj partoprenantoj povu paroli Esperanton flue kaj memfide. Ni kredas, ke bone paroli nian lingvon estas la plej bona reklamo por Esperanto!

La lasta stago, gvidata de Marilou, okazis en la pitoreska kvina distrikto de Lyon. La etoso estis vigla kaj inspira, kaj ĉiuj partoprenantoj montris grandan sindediĉon kaj entuziasmon. Gratulojn al ili pro ilia investo en la mondo de Esperanto kaj pro la progreso, kiun ili jam atingis!

Ĉu vi ankaŭ volas plibonigi viajn kapablojn en Esperanto? Aliĝu al unu el niaj venontaj staĝoj! Ili estas malfermitaj al ĉiuj, sendepende de via nivelo. Kune ni povas daŭre konstrui viglan komunumon de esperantistoj kaj antaŭenigi nian lingvon al pli vasta publiko.

Ni antaŭĝojas vidi vin en nia sekva renkontiĝo!

☛ Malkovru rete la Arkivojn de Esperanto-Liono!

Ni ĝojas anonci, ke ni komencis ciferecigi kaj enretigi niajn arkivojn! Ĉi tiu projekto ebligas ĉiujn esplori la riĉan historion de nia asocio kaj ĝenerale de la Esperanto-movado.

Inter la unuaj elŝuteblaj materialoj troviĝas veraj trezoroj, inkluzive de la unuaj numeroj de niaj propraj bultenoj, kiuj estis verkitaj en... 1907!

Alia dokumento estas la kompleta kolekto de La Praktiko, fama Esperanto-gazeto. La Praktiko, kun sia slogano "La gazeto, kiu instruas kaj amuzas", aperis de 1932 ĝis 1941 kaj poste, sub la nomo La Gazeto de la Mondpopolo, de 1946 ĝis 1970.

Antaŭ la Dua Mondmilito, ĝi estis eldonita monate kun 12 ĝis 16 paĝoj en formato 31x24 cm. La gazeto estis publikigita de la Internacia Cseh-Instituto en Hago, Nederlando, kaj redaktita de la tre fama kaj faka Andreo Cseh.

Grava noto pri la enhavo de tiu gazeto: ni volas atentigi, ke en kelkaj artikoloj troviĝas humuraĵoj, kiuj hodiaŭ povas esti konsiderataj neadekvataj, ĉefe pri ne-okcidentaj kulturoj aŭ pri virinoj. Ĉi tiuj estas la pensmaniero de alia epoko kaj ne spegulas niajn nuntempajn valorojn. Ni invitas ĉiujn legantojn konsideri ilin en ilia historia kunteksto.

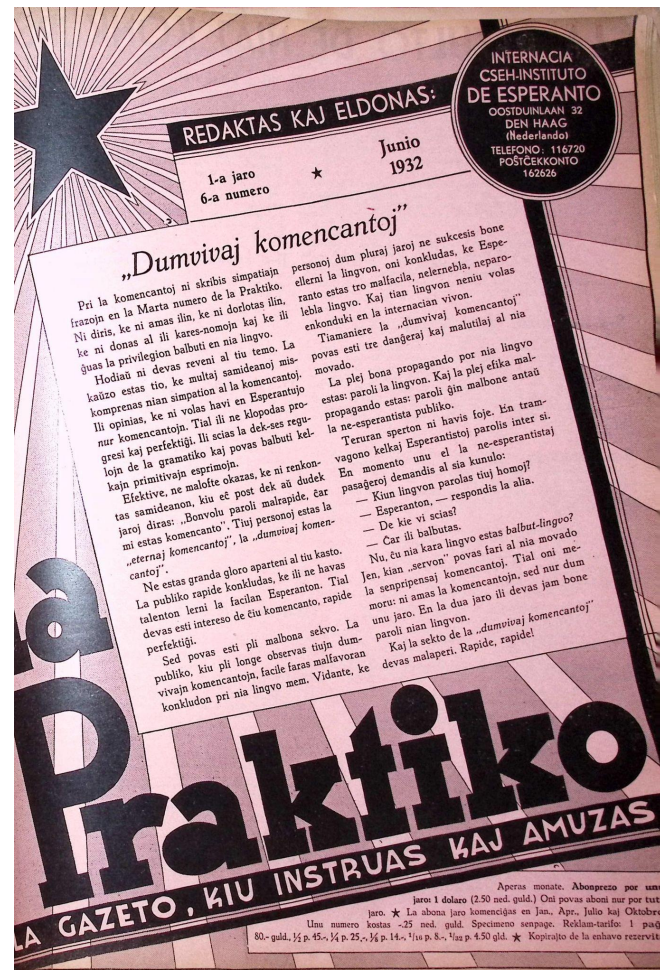
Malgraŭ tio, ni estas konvinkitaj, ke La Praktiko restas nepre valora: ĝi estas bonega rimedo por lerni Esperanton, malkovri interesajn enhavojn kaj vojaĝi tra la tempo por pli bone kompreni la evoluon de nia movado.

Krome, en nia retejo, vi trovos ankaŭ specialajn dokumentojn, kiel ekzemple unikajn notlibrojn verkitajn de instruisto en Alĝerio!

Atentu! La retejo, kie niaj retaj arkivoj troviĝas, ankoraŭ estas dum konstruado. Tial ni tre bonvenigas helpon de ĉiuj, kiuj ŝatus kontribui al ĉi tiu grava laboro. Se vi havas iom da tempo kaj emon partopreni, viaj lertaj manoj estus tre valoraj por plirapidigi la ciferecigon kaj aranĝon de ĉi tiuj dokumentoj rete!

Ni esperas, ke ĉi tiuj materialoj inspiras vin kaj ke vi ĝuos ĉi tiun historian esploradon. Restu atentaj – pliaj arkivaj trezoroj alvenos baldaŭ!

<https://esperantolyon.org/niaj-arkivoj-nos-archives/>

☛ Mia Vizito al la Kastelo de Voltaire - Marc-Olivier GRAZIANI

Mi ĵus vizitis la domon ofte nomatan “kastelo de Voltaire” (kvankam ĝi ne estas vera kastelo ĉar li detruis la antaŭan). Ĝi estas grava loko en la vilaĝo Ferney, hodiaŭ konata kiel Ferney-Voltaire. Oni rakontas, ke jam en la tempoj de Voltaire estis konsiderite doni al la vilaĝo lian nomon – kvankam kelkajn samtempoj, kun certa ironio, ŝercis nomante ĝin Voltairopolis!

La influo de tiu fama filozofo estis gravega en la urbo Ferney: oni diras ke li transformis malsekajn kampoj en kultivablejojn per efikaj teknikoj kaj donis prosperon al la regiono per evoluo de la horloĝindustrio (ni ja troviĝas proksime al la svisa lando).

La Dua Vizaĝo de Voltaire

Mia vizito ankaŭ montris la malbonajn flankojn de Voltaire. Li ne estis nur fama pensulo, sed ankaŭ homo kun malagrablaj ecoj:

Amiko de Potenco: Kvankam li ofte kritikis la monarkion, li ĉiam serĉis proksimecon kun la riĉaj kaj influaj homoj, kiel Frederiko la 2a de Prusio. En lia “kastelo”, kiu estis lia lasta domo, li eĉ agis kiel landestro.

Ne Respektemaj Agadoj: Voltaire verkis gravan traktaton pri toleremo. Sed li ankaŭ lukris monon pro la triangula komerco (kiu temas pri slaveco) per la Indi-kompanio. Kelkaj historiistoj ne certas ke li vere sciis pri tiu slaveca afero, sed vi devas scii ke Voltaire estis riĉega : li akiris multan monon per matematikaj trukoj en la loto de Parizo!

Religiaj Ideoj: Li estis deisto, kaj ne ateo kiel ni kutime pensas pri li. La problemo estas ke li uzis ideojn por montri ke eĉ veraj ateistoj, kiel la abato Meslier, povus esti konsiderataj deistoj. Vi ankaŭ devas scii ke li volis konstrui sian propran kapeleton kaj eĉ kontaktis la papon kiun li multe kritikis por akiri sanktajn relikvojn por sakrigi sian kapeleton.

Malakcepteblaj Opinioj: En kelkaj verkoj, Voltaire montras malrespekton. Lia verko foje enhavas mizandrecon, mizoginecon, homofobion kaj antisemitismon, kvankam iuj historiistoj emfazas la kuntekston de la epoko kaj la nuancojn de lia pensado.

Pozitivaj Ecoj kaj Talentoj

Kvankam Voltaire havis kontroversajn flankojn, li ankaŭ montris multajn pozitivajn ecojn:

Batalo Kontraŭ Maljusteco: Li estis la unua vera franca intelektulo kaj batalis kontraŭ maljusteco. Li partoprenis en famaj defendaj kazoj, ekzemple la afero Jean Calas.

Logikaj Argumentoj: En siaj verkoj, kiel tiu pri samseksemuleco, li uzis logikajn argumentojn. Li klarigis, ke oni ne povas kondamni ilin (kvankam li ne ŝatis tiujn agojn). Historiistoj atentigas pri la historia kunteksto kaj la subtila diverseco de lia pensado.

Lukto kontraŭ obskurismo: Li uzis la esprimon “regresigi la malbonon”. Tiu esprimo montras, ke li batalis kontraŭ mallumo kaj absoluta potenco.

Talenta Verkisto: Voltaire estis tre talenta verkisto. Hodiaŭ, ni memoras liajn “Filosofiajn Rakontojn”, ekzemple la faman libron *Kandido*. Lia plumo kaj ironia stilo faris lin fama en la franca beletro. Ironio estas plena parto de la franca identeco pro la influo de Voltaire.

Aliaj Interesaj Faktoj pri Voltaire

- Li estis malliberigita dufoje en la fama malliberejo Bastille, (pro la afero de la Kavaliro de Rohan la unuan).
- Li estis ekzilitigita en Anglio. Tiam li rapide lernis la anglan lingvon kaj malkovris pli liberan mondon.
- Li vivis sub la regnoj de tri reĝoj ĉar li naskiĝis en 1694 kaj forpasis en 1778.
- Fine de sia vivo, li fariĝis vegetariano.
- Li inventis lian nomon “Voltaire”. Tiu invento montras ke li bone komprenis la gravecon de komunikado. Lia vera nomo estis François-Marie Arouet.

Konkludo

Voltaire estis kompleksa persono: li kunportis grandan influon en la kulturo de Francio per siaj novaj ideoj kaj agoj, sed ankaŭ montris aspektojn de sia vivo, kiuj hodiaŭ povas ŝajni malfacile akcepteblaj. Tamen, lia pensaro kaj verkaro invitas nin konsideri la universalan lukton por justeco, libereco kaj humaneco. Li mem estis kritikema, kaj tial ni rajtas kaj devas analizi liajn fortojn kaj malfortojn per la sama rigardo. En monda historio, li restas simbolo de intelekta kuraĝo kaj esploro, kies ideoj, malgraŭ siaj limoj, plu inspiras nin defii la mallumon kaj celebri la lumon de racio kaj... ironio!